

Stilblad 6

FUNKISVILLAEN

Den internationale funktionalisme markerede sig i 1920'erne og 30'erne med sit nyskabende kubistiske formsprog. Formsproget tog man helhjertet til sig i den danske funkisvilla, medens den nye byggeteknologi med vægge af jernbeton i den danske version blev til teglstensmure med skjulte indbyggede jerndragere, som kunne bære det tunge murværk ovenover de store vinduesåbninger. Netop friheden til at placere vinduer og altaner i facaden efter rent funktionelle krav som lys og udsigt var en central ide i funktionalismen.

Facaderne blev forenklet til murflader og vindueshuller, "renset" for ornamenten og dekorationer, så de kunne fremstå med en geometrisk klarhed. I den kubistiske arkitektur ville man fremvise huskroppen som en sammensætning af enkle geometriske volumener – kuber, cylindere, skiver osv. S sammensætningen af volumenerne blev bestemt principielt ud fra funktionelle krav, men samtidigt med et blik på den kompositoriske helhed. En skulpturel helhed præget af et dynamisk spil mellem tyngde og lethed var idealet.

Tunge altaner, der nærmest svævede ud fra facaden, eller store, massive vægflader opført hen over store vindueshuller med spinkle sprosser var effekter, der kunne "dramatisere" bygningskroppen. Funkisvillaens flade tage og tagterrasser understregede bygningens kubistiske udtryk.

Facaderne var oftest muret op og kun sjældent opført i jernbeton. De murede flader kunne være glatpudsede med malerbehandlet eller kalket overflade. De kunne være groft pudsede med en indfarvet mørtel eller de kunne stå i blank mur. Endelig kunne de enkelte bygningsdele være opført i hver sin farve teglsten for at fremhæve volumenerne. Det var vigtigt, at muren fremstod som en ensartet flade.

Udvendige trapper eller altaner var formdannende elementer, hvad enten de var integreret i helhedens geometriske udtryk, eller de var udført med spinkle jernbetonkonstruktioner og jerngelændere som kontrast til den massive bygningskrop.

Vinduernes formater og udformning var også vitale for det kubistiske udtryk. Et lille cirkulært vindue kunne betone husets tyngde, medens et let udkraget hjørnevindue kunne understrege bygningens præcise volumen.

6. FUNKISVILLAEN

ANBEFALINGER

Bygningsdele og overflader Funkisvillaens moderne kubistiske arkitektur fungerer i kraft af, at bygningsformen fremstår præcis, at overfladerne er en ensartet flade, og at bygningens detaljer er enkle, til tider endda elegante. Det kan ikke anbefales, at man slører bygningens skarphed ved at tilføje gesimser, tagudhæng, udvendige tagrender og -nedløb, kraftige sålbænke ved vinduerne og lignende.

Af de forskellige overflader som funkisvillaen fremtræder i er den groftpudsede med indfarvet mørtel den vanskeligste at reparere. Her kan man kontakte eksperter i ældre byggeteknologi. Vandskuring af mure giver en overflade uden funkisvillaens påtænkte skarphed.

Vinduerne var udført med en slankhed i rammer og sprosser af jern eller træ, som raffinerede facaden. Brede rammer og flade profiler kan ikke anbefales.

Et spinkelt halvtæg over indgangsdøren, en udvendig trappe eller altan i jernbeton med et fint svunget gelænder er vigtige bygningselementer for helheden.

Bygningsændringer og tilbygninger Den kubistiske arkitektur kan rumme mange udtryk, høj eller lav, åben eller lukket facade, og i princippet kan nye volumener bygges til inden for konceptet. Men de "frie" tilbygningsmuligheder fordrer disciplin i udførelsen. Videreførelse af det enkle formsprog, stoffigheden og detaljerne er et *must*, men vanskeligst er det at skabe en ny harmonisk og dynamisk, kompositorisk helhed. Det kræver kompetent rådgivning.

Teknik- og Miljøforvaltningen